

Skolenes landsforbund
Postboks 8783 Youngstorget 0028 OSLO

Besøksadresse: Møllergt. 20
Tlf: 23 06 13 62, Fax: 23 06 13 83
E-post: skolenes@skolenes.no
Org.nr.970 533 362
Bankgiro: 9001 06 00119 Postgiro: 0807
2364628

Utdanningsdirektoratet
post@utdanningsdirektoratet.no

Deres ref:2011/5444

Vår ref: AFi/

Dato: 14.03.12

Høring

- Innføring av valgfag og forskriftsfesting av tid til elevrådsrelatert arbeid

Skolenes landsforbund viser til høringsbrev av 19. desember 2011.

I forbindelse med Stortingets behandling av St. meld 22 om ungdomstrinnet støttet Skolenes landsforbund departementets forslag om å innføre valgfag på ungdomstrinnet.

- Vi gir vår tilslutning til omfanget, innføringstakten og den nye fag- og timefordelingen slik den framkommer i dette høringsnotatet.

Vi er imidlertid skeptiske til om den foreslåtte finansieringen (1,25 pedagog pr gruppe) gjør det mulig å realisere innføring av valgfaget med de intensjonene departementet og stortinget selv beskriver som vesentlige ved innføringen.

Skolenes landsforbund har over tid uttrykt bekymring for hvordan innholdet i skolen har utviklet seg; opplæringa er for abstrakt teoretisk og derfor mindre inkluderende. Mange elever mister arbeidslyst, mange elever mister ambisjoner om framtida og dette har ført til et urovekkende stort frafall i videregående opplæring. Lærerne har ønsket å bidra til å endre dette. Skolenes landsforbund var derfor svært begeistret da departementet i stortingsmeldinga fokuserte på ønsket om «**et mer praktisk, variert og relevant ungdomstrinn for elevene i alle fag**», altså en fornying av ungdomstrinnet.

Mer variert metodikk er påkrevet.

Skolenes landsforbund har en grunnleggende tro på at valgfag kan være godt egnet til å utvikle mestring og inspirasjon til videre læring og livslyst hos ungdommene. Vi er også av den oppfatning at tilrettelegging av valgfagene kan ha en gunstig «smitteeffekt» på undervisningspraksisen i de andre fagene og bidra til at all undervisning tuftes på et breiere kunnskapssyn. Det er imidlertid **maktpåliggende at valgfagene ikke ender opp med å bli mer av det samme.**

Skolenes landsforbund erkjenner at det er en utfordring å utforme læreplaner som pålegger endring av undervisningspraksis på en slik måte at det garantert blir realisert. Likeledes må

også vurderingskriteriene være tufta på et langt breiere kunnskapssyn. Andre kvaliteter skal bli verdsatt!

Kompetansemålene i de foreslåtte læreplanene har ikke et realistisk faglig ambisjonsnivå sammenholdt med de intensjonene departementet og stortinget har målbåret for innføring av valgfagene. Skolenes landsforbund mener at **de foreslåtte kompetansemålene fortsatt er for «smale»**. Et eksempel for å anskueliggjøre hvordan alle læreplanene bør kvalitetssikres for å motvirke at valgfagene blir «mer av det samme»: Med utgangspunkt i valgfaget «Produksjon for sal og scene»; *er det alvorlig ment at samtlige av elevene i dette valgfaget må kunne utvikle og formidle EGNE ideer til produksjonen, at samtlige må kjenne til grunnleggende budsjettering, at samtlige må grunngi og vurdere egne valg av kunstneriske virkemidler, at samtlige må reflektere over og evaluere produksjonen som helhet?* Skolenes landsforbund frykter at denne innretningen på læreplanene fort vil bli mer av det samme; skriftlige notater før, under og etter og at fokuset på dette (målbare) kan hemme en praktisk innretning av faget.

Hvor ligger kriteriene som gir uttelling for mestringsglede ved å utvikle ideer i samhandling med hverandre, kriterier som viser at samhandlingen elevene i mellom om produktet har en egenverdi, at praktisk aktivitet og samhandling i seg selv er verdsatt?

- Samtlige læreplaner bør saumfares med det som mål å tydeliggjøre pålegget om at valgfagene skal ha en praktisk innretning.
- Forutsatt at dette blir gjort er Skolenes landsforbund av den oppfatning at innføring av valgfag vil bidra til et mer praktisk, variert og relevant ungdomstrinn for elevene, og med det økt motivasjon og læring for flere.

Intern høringsrunde fra medlemmer:

I høringsrunden Skolenes landsforbund har gjennomført i egen organisasjon er det gjennomgående kommentert at de nye valgfagene er for vidløftige; ambisjonene må jekkes ned og titlene på fagene må være mer «hverdagslige og gjenkjennelige både for elever og lærere».

Vi har følgende forslag til endring av de foreslåtte endringene:

- Produksjon for sal og scene endres f eks til DRAMA
- Produksjon av informasjon endres til SKOLEAVIS
- Produksjon av varer og tjenester til HÅNDTVERK
- Fysisk aktivitet og helse splittes til 2 valgfag og kalles hhv FYSISK AKTIVITET og MAT & HELSE
- Design og redesign endres til DESIGN OG GJENBRUK
- Forskning i praksis endres til FORSKERSPIRER

I tillegg får vi tydelig tilbakemelding om at forskriftsfesting må sikre at fagene reelt blir praktiske; «Vi ønsker allmenpraktiske fag tufta på lokale læreplaner», er omkvedet.

- Skolenes landsforbund ber om at det åpnes for at skolene selv også kan utforme tilbud om valgfag, selvsagt med et forskriftsfesta krav om en praktisk innretning. Skolenes landsforbund mener at de foreslåtte læreplanene ikke har innfridd en viktig forutsetning i oppdraget idet flertallet i Stortingets utdanningskomite, jfr Innst 145 S pkt 2.2: «Flertallet vil likevel understreke behovet for en stor grad av lokal frihet i utformingen av valgfagene.»

I tillegg foreslår SL FILM som nytt valgfag fra 2013

- Det bør stilles krav om at samtlige skoler minimum skal tilby tre ulike valgfag. Det bør være ytterligere krav til antall valgfag ved større skoler.
- Sluttvurdering.
Skolenes landsforbund har programfesta å arbeide for at alternative vurderingsformer videreutvikles, og karakterer og tradisjonelle eksamener gjøres overflødige. SLs argumentasjon for dette er på mange måter relevant i sammenheng med de intensjoner som lå til grunn for stortingsmeldinga om ungdomstrinnet. SLs ønske er økt fokus på selve læringsprosessen og metodisk frihet til variasjon og relevans i opplæringa. Det er vår vurdering at eksamen og vurderingskriteriene har bidratt til å gjøre opplæringa for abstrakt teoretisk. Skolenes landsforbund er tilfreds med at det ikke skal være eksamen i valgfagene. Dette kombinert med forskriftsfesting om at valgfagene skal ha en praktisk innretning kan bidra til en mer variert praksis mht forståelsen av vurderingskriterier på skolene. Det er vårt håp at dette kan påvirke vurderingsgrunnlaget også i andre fag. Skolenes landsforbund ser det også som viktig at valgfagene gis status på linje med andre fag. På dette grunnlaget mener derfor Skolenes landsforbund at valgfag og de øvrige fagene bør ha samme vurderingsform. Vi støtter modell 1 i høringen, altså egen standpunkt karakter på hhv 8., 9. og 10. årstrinn.

I tråd med vår argumentasjon foreslår vi §1-14 lydende:

«Elevane..... ..kvart årstrinn. Skoleeigar pliktar å tilby minst **tre** ulike valfag per opplæringsår. **Skular med fleire parallelar skal tilby fleir enn tre ulike valfag per opplæringsår.** Skoleeigar avgjer.....»

I tillegg må det framgå av forskriften at innretninga på valgfaga skal være praktisk.

Forskriftsfesting av tid til elevrådsrelatert arbeid

I sammenheng med innføring av valgfag foreslås det at faget elevrådsarbeid på ungdomstrinnet blir avvirket. Faget har hatt en egen læreplan som sikret at alle elever har fått opplæring i medvirkning og demokratiforståelse. Departementet viste i sin melding til at det var likhetstrekk mellom hovedområder i enkelte andre fag. I høringen er det foreslått at læreplanen avvirkles i sin helhet og erstattes med følgende lovtekst;
§1-4 «*Elevar skal ha mulegheit å arbeide med elevrådsrelaterte saker i opplæringstida*»
Skolenes landsforbund mener at det er altfor defensivt formulert at elevene bare skal ha en mulighet for.....

Lovteksten bør lyde; § 1-4; «***Elevene skal arbeide med elevrådsrelaterte saker i opplæringstida***» Videre mener Skolenes landsforbund at det i forskriften bør stå at « skolen plikter å integrere elevrådsrelatert arbeid i halvårsplanene for opplæringa på alle trinn»

Høringsnotatet gir argumenter for at undervisningsvurdering er egnet til å erstatte opplæring i demokratiforståelse. Skolenes landsforbund mener at dette er en utidig fortolkning av retten til elevmedvirkning og opplæring i demokratiforståelse.

- Norske elever hevder seg mht demokratiforståelse. Skolenes landsforbund mener at viktige mål for denne opplæringa, som faller bort med avviking av faget elevrådsarbeid, må integreres i øvrige fag
- Dernest bør det fokuseres på forskriftens § 3-12 om egenvurdering som er en del av undervisningsvurderinga. Elevundersøkelsen avdekker at det ikke er gode rutiner for

dette i læringsarbeidet. Dette til tross for at det er forskriftsfesta. Skolenes landsforbund mener at det bør utformes et forpliktende program som sikrer at elevmedvirkning med hjemmel i forskriftens § 3-12 blir en realitet. Undervisningsvurdering der vurdering av læreren er fokus, er ikke hjemla noe sted. Det er lærerens oppgave å løpende vurdere undervisninga i **samhandling** med elevene. Punktum.

Med vennlig hilsen
SKOLENES LANDSFORBUND

Anne Finborud/s/
nestleder